

SOSPRO

Johdanto lasten hyvään kohteluun Sospron lastenkodeissa

Tämä suunnitelma on laadittu yhteistyössä yksikön koko henkilöstön ja sinne sijoitettuna olevien lasten kanssa. Suunnitelma kertoo, miten tässä yksikössä tuetaan sijoitettujen lasten itsemääräämisoikeutta sekä vahvistetaan avoimuutta ja yhteisymmärrystä yhteisistä säännöistä ja yksikön toimintatavoista arjessa. Tämän suunnitelman laatimista ohjaa Sospron yhteinen Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma ohje.

SOSPRO

SOSPRO
**Hyvän
huomaajat**

SOSPRO

Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma (Lsl 61b§) lastenkoti/asuinyksikkö Topaasi

Tervetuloa Topaasiin!

Topaasissa asustaa 10–17- vuotiaita lapsia ja Topaasi on lastensuojelun erityistason yksikkö. Olemme iloisia saadessamme sinut Topaasilaiseksi. Meidän tarkoituksemme on tukea sinua niin, että tulet kuulluksi ja nähdyksi juuri sellaisena, kuin olet!

Sinulla on oikeus turvalliseen toiminta- ja kasvuympäristöön, hyvään hoitoon ja kasvatukseen sekä ikäsi sopivaan tukeen ja valvontaan.

Topaasissa arki koostuu sinulle yksilöidystä struktuurista, jonka tarkoitus on vahvistaa ja tukea sinulle asetettujen tavoitteiden täyttymistä.

Elämä ei kuitenkaan aina ole helppoa ja kivaa, ja silloin tarvitaan enemmän aikuisen tukea ja apua. Toisinaan joudumme myös tekemään kanssasi yhteisiä kasvatuksellisia sopimuksia ja käytänteitä. Voimme myös joutua käyttämään sijaishuollossa käytössä olevia rajoitustoimenpiteitä, jotta takaamme sinulle ja muille turvallisen ympäristön.

Tämä hyvää kohtelua-suunnitelma kertoo Topaasin arjesta ja antaa sinulle lisätietoa sovitusta asioista. Pääset itsekin keskustelemaan tärkeistä asioista aikuisen kanssa ja kertomaan mielipiteesi.

Sijaishuollossa olevien lasten hyvää kohtelua koskevat asiat ovat moninaiset, niihin liittyvät rajoitustoimenpiteiden käyttäminen ja niiden ennaltaehkäisy, yksikön toimintatavat ja käytänteet, kasvatukselliset seuraamukset, lasten koettu turvallisuus (psykkinen, fyysinen ja sosiaalinen) sekä aikuisten asenne lapsia kohtaan. Sinun kanssasi käydään keskustelua, jotta tiedät mitä rajoitustoimenpiteillä tarkoitetaan ja mitkä sinun oikeutesi ovat.

Mitä hyvä kohtelu ja hoito merkitsee sinulle arjessa?
Mitä on sinun mielestäsi turvallisuus? Mitä se tarkoittaa?

1. Lapsen itsemääräämisoikeuden vahvistaminen, tukeminen ja ylläpito

”Itsemääräämisoikeus tarkoittaa yksilön oikeutta tehdä omaa elämäänsä koskevia valintoja ja päätöksiä toteuttaa niitä. Itsemääräämisoikeutta ja perusoikeuksia voidaan kuitenkin rajoittaa oman ja muiden turvallisuuden takaamiseksi.”

Meillä Topaasissa ohjaajat huolehtivat tämän toteutumisesta. Toimintatavoilla ja kasvatuksellisilla käytänteillä ei puututa sinun perusoikeuksiisi, vaan ne ovat osa hoitoa ja huolenpitoa.

Tässä muutamia esimerkkejä, miten sinun itsemääräämisoikeutesi toteutuu:

- ❖ Sinulla on oikeus ylläpitää sosiaalisia suhteita läheisiin ja me tuemme sinua tässä.
- ❖ Kanssasi rakennetaan yhdessä viikko-ohjelma, joka sitouttaa noudattamaan yhdessä sovittuja aikatauluja sekä tukee asetettuja tavoitteita
- ❖ Sinulla on oikeus harrastaa ja kokeilla sinua kiinnostavia harrastusmuotoja esim. ohjaajan kanssa.
- ❖ Saat sisustaa huoneesi itsellesi viihtyisäksi.
- ❖ Saat päättää itse omaan ulkonäköön liittyvistä seikoista
- ❖ Sinulla on oikeus omiin arvoihisi ja olla oma itsesi
- ❖ Sinulla on oikeus saada hyvää hoitoa ja olet osallisena rakentamassa sitä
- ❖ Sinulla on oikeus koskemattomuuteen sekä fyysiseen ja henkiseen itsemääräämisoikeuden loukkaamattomuuteen
- ❖ Saat käyttöösi omaa rahaa, joka tukee sinua oppimaan vastuullista rahankäyttöä.
- ❖ Topaasissa on käytössäsi langaton internetliittymä sekä tarvittaessa huolehdimme sinulle oman puhelimen ja liittymän pitääksesi yhteyttä tärkeisiin ihmisiisi.
- ❖ Kerran viikossa Topaasissa on lasten kokous, jossa yhdessä keskustelemme kuulumisista ja suunnittelemme Topaasin arkea. Sinulla on mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoihin ja viikon tapahtumiin.

Topaasissa jokainen lapsi saa olla sellainen kuin on.

Me huomaamme sinussa hyvän.

Mistä asioista haluat itse päättää?
Missä sinä olet hyvä ja mikä on supervoimasi?
Mitkä ovat sinun arjessasi tärkeitä asioita?

2. Hyvä hoito ja kasvatus

Lastensuojelun on turvattava sinun hyvä hoitosi ja kasvatuksesi, ikääsi ja kehitystasoosi nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito sekä oikeutesi tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin. Sinulle turvataan oikeus turvalliseen kasvuympäristöön sekä erityiseen suojeluun.

Sinun tulee saada osaksesi ymmärrystä, turvaa ja hellyyttä. Sinun yksityisyyttäsi kunnioitetaan ja sinua tuetaan kasvamaan vastuulliseen ja itsenäiseen aikuisuuteen. Sinulla on oikeus ikääsi ja kehitystasoosi vastaavaan tiedonsaantiin ja osallisuuteen sinua koskevassa lastensuojelullisessa asiassa. Sinun mielipiteesi ja toiveesi huomioidaan sinun hoidossasi.

Sinulle nimetään aina omaohjaajat, jotka kulkevat rinnallasi arjessa. Omaohjaajat käyvät säännöllisesti keskustelua sinun kanssasi ja viettävät viikoittain aikaa sinun kanssasi. Omaohjaajien kanssa saat keskustella, pohtia ja arvioida tilanteita, sopia yhteisistä käytännön sopimuksista, mitkä edistävät hyvinvointiasi. Omaohjaajan tärkein tehtävä on luoda luottamuksellinen suhde sinuun, jotta voi auttaa ja tukea sinua.

Mitä haluaisit kertoa omaohjaajallesi?
Mitä toivoisit omaohjaajalta?
Mitä haluaisit tehdä yhdessä omaohjaajasi kanssa?

Topaasissa hyvä hoito ja kasvatusta perustuu turvallisiin kaikkia lapsia kunnioittavaan arkeen ja käytäntöihin. Pitkäniemen kaikkiin yksiköihin on laadittu yhteisesti kaksi sääntöä sekä kaksi toimintatapaa, jotka koskevat sekä lapsia ja aikuisia.

Tehdessämme hoito- ja kasvatustyötä sinun kanssasi ovat säännöt ja toimintatavat ovat välttämättömiä sinun turvallisuutesi vuoksi. Mikäli sinä tahallasi rikot lastenkodin tai yhteiskunnan sääntöjä tai toisen lapsen omaisuutta, asiasta keskustellaan sinun, ohjaajan, vanhempien ja sosiaalityöntekijän kanssa yhdessä ja sovitaan korvauksesta. Korvaus voi olla esimerkiksi kotitöitä.

SÄÄNNÖT:

1. Pitkäniemessä emme salli minkäänlaista väkivaltaa itseä tai toisia kohtaan.
2. Pitkäniemessä emme käytä päihkeitä.

ARJEN TOIMINTATAVAT:

1. Pitkäniemessä kunnioitamme ja arvostamme toisiamme ja osoitamme sen käyttäytymisellämme.
2. Pitkäniemessä emme käy kauppaa, emmekä vaihda omaisuuttamme toistemme kanssa. |

Sinulle asetetaan rajoja ja velvollisuuksia sinun ikätasosi ja yksilöllisten tarpeidesi mukaisesti. Sääntöjen ja yhteisten kasvatuksellisten käytäntöjen tarkoituksena on kasvattaa ja tukea sinua kasvamaan ja kehittymään sekä toimimaan yhteisön jäsenenä sekä olla osana sinun hoitoasi ja huolenpitoa. Sinulle asetetaan turvalliset, johdonmukaiset ja ymmärrettävät rajat ei toivotulle käyttäytymiselle. Säännöt ja toimintatavat ovat näkyvillä Topaasissa ja ne käydään läpi sinun kanssasi ohjaajan toimesta.

Lisäksi sinulle asetetaan Topaasissa yksilölliset tavoitteet ikätasosi mukaan, joihin pääset itekin vaikuttamaan. Tavoitteita seurataan päivittäin, työryhmäkokouksissa, kuukausikoosteen muodossa sekä yhteistyössä sosiaalitoimen sekä perheen kanssa.

Mitä ajattelet yhteisistä säännöistä ja toimintatavoista?
Millaisia käytänteitä ja velvollisuuksia sinulla on aiemmin ollut esimerkiksi kotiympäristössä tai kouluympäristössä?
Mitä itse ajattelet, millaiset rajat olisivat hyväksi sinulle?

3. Mitä ovat rajoitustoimenpiteet

Rajoitustoimenpiteet ovat aina viimeinen keino puuttua. Kasvatukselliset käytännöt ovat ensisijaisia tapoja turvata lapsen kasvu ja kehitys sekä hyvä kohtelu. Mikäli rajoitustoimenpiteisiin on ryhdyttävä, on keinoista aina valittava lievin mahdollinen vaihtoehto ja rajoitustoimenpide on lopetettava heti, kun se on mahdollista.

Rajoitustoimia voidaan käyttää sinuun vain, jos olet huostaanotettu tai kiireellisesti sijoitettu. Huostaanotto = Kun sinun turvallisuutesi, terveytesi tai kehityksesi on vaarantunut, niin sinua sekä vanhempiasi tuetaan tilanteessa sijoittamalla sinut asumaan kotisi ulkopuolelle.

Kiireellinen sijoitus = Kun sinä tai perheenjäsenesi on välittömässä vaarassa, sinut sijoitetaan nopeasti kodin ulkopuolelle asumaan. Tätä voi ajatella aikalisänä, jonka aikana arvioidaan paras ratkaisu sinun parastasi ajatellen. Kiireellinen sijoituksen kesto voi vaihdella, mutta useimmiten se määritellään 30 vuorokauden mittaiseksi.

Molemmissa tilanteissa pyritään turvaamaan sinulle hyvä ja turvallinen lapsuus sekä oikeus olla lapsi. Rajoitustoimenpiteiden keskeisenä tavoitteena on osaltaan pyrkiä turvaamaan sijaishuollon tarkoituksen toteutuminen ja samalla sinun itsesi tai toisen henkilön suojaaminen. Rajoitustoimenpiteitä käytettäessä voidaan välttämättömässä määrin joutua puuttumaan johonkin tai joihinkin perustuslain sinulle turvaamiin perusoikeuksiin, jotta voidaan turvata jokin vahvempi perusoikeus.

Topaasissa on erillinen ohje rajoitustoimenpiteistä. Rajoitustoimenpiteet kirjataan Nappula-asiakastietojärjestelmään rajoitukset-osioon.

Ohjaaja kertoo sinulle, millaisia rajoitustoimenpiteitä on olemassa sijaishuollossa.

Nyt saat esittää kysymyksiä rajoitustoimenpiteisiin liittyen, joten anna palaa!
Onko rajoitustoimenpiteet sinulle tuttuja?

Luettelo yksikössä käytettävistä rajoitustoimenpiteistä lastensuojelulain mukaan:

Kirjallinen muutoksenhakukelpoinen hallintopäätös

- yhteydenpidon rajoittaminen 62§ ja 63§
- aineiden ja esineiden haltuunotto 65§
- lähetyksen luovuttamatta jättäminen 67§
- liikkumisvapauden rajoittaminen 69§

Kirjallinen hallintopäätös ilman muutoksenhaluoikeutta

- Henkilönkatsastus 66 a§
- Lapsen omaisuuden, lähetysten tai tilojen tarkastaminen 67§
- Luvatta laitoksesta poistuneen lapsen palauttaminen 69 a§

Ei erillistä kirjallista päätöstä (vain kirjaukset)

- Henkilöntarkastus 66§
- Kiinnipitäminen 68§

3.1 Miten yksikössä varmistetaan lasten ja aikuisten turvallisuus

Topaasissa työskennellään sen eteen, että turvattomuutta, eikä väkivaltilanteita pääsisi syntymään. Jokaisella lapsella ja aikuisella on lastenkodissa oikeus niin henkiseen, kuin fyysiseen koskemattomuuteen. Yhtenä tärkeimpänä ennaltaehkäisevänä toimenä ovat yhteiset toimintatavat ja sopimukset.

Vielä tärkeämpänä voidaan pitää sitä, että sinun kanssasi rakennetaan luottamuksellinen suhde. Mitä paremmin ohjaajat tutustuvat sinuun ja maailmankuvaasi, niin sen avoimempi ja turvallisempi yhteiselle työskentelylle rakentuu. Samalla se antaa tilaa käsitellä ja harjoitella sinun vaikeimpiakin tunteitasi ja niiden hallintaa.

3.2 Miten yksikössä pyritään ennaltaehkäisemään rajoitustoimenpiteiden käyttöä

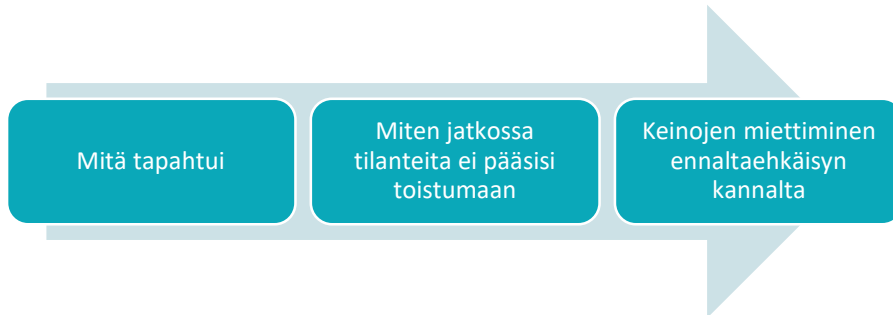
Toiminnan ennakkoinnilla ja sinun kanssasi tehtävällä tuki- ja turvallisuussuunnitelmalla pyritään sinua osallistaen miettimään yksilöllisiä keinoja tilanteiden eskaloitumisen estämiseksi. Ohjaajien tehtävänä on tarvittaessa suojata sinua ja muita Topaasin lapsia väkivaltilanteita ennaltaehkäisemällä sekä tarvittaessa toimimalla tilanteissa väkivaltilanteiden vaatimalla tavalla kaikkien turvallisuuden ja hyvinvoinnin takaamiseksi.

Uhka- ja vaaratilanteissa tehdään aina ilmoitus turvallisuuspoikkeamasta Sospron toimintajärjestelmään (IMS) sekä ilmoitetaan välittömästi vakavasta uhka- vaara ja väkivaltilanteesta yksikön johtajalle, vanhemmille sekä sosiaalityöntekijälle sekä tarvittaessa poliisille. Turvallisuuteen liittyvät uhka-, vaara ja väkivaltilanteet käsitellään työryhmissä, alueen johtoryhmissä sekä työsuojeluorganisaation toimesta säännöllisesti.

SOSPRO

Korjaavia toimenpiteitä sekä ohjeistus ja koulutustarpeita tunnistetaan yksikkö, alue ja konsernitasolla. Tilanteet käydään aina läpi kanssasi ja mietitään yhteisesti, mitä tilanteessa on tapahtunut ja kuinka tilanne ei pääse toistumaan.

Laatkaa yhteisesti tuki- ja turvallisuussuunnitelma
Mitä ajatuksia väkivallan eri muodot sinussa herättävät?
Millaiset asiat saavat sinut kokemaan itsesi turvattomaksi?
Mitä on sinun mielestäsi turvattomuus?

3.3 Miten yksikössä käytetään rajoitustoimenpiteitä

Rajoitustoimenpiteiden käytännöstä:

- ❖ Voidaan käyttää vain huostassa olevaan tai kiireellisesti sijoitettuun lapseen
- ❖ Rajoitus on sinun suojaksesi ja parhaaksi sitä käytettäessä huomioidaan sinun ikäsi, kehitysvaiheesi, kulttuurisi sekä uskontosi.
- ❖ Rajoitustoimenpidettä ei tehdä koskaan ilman hyvää syytä. Aikuiset arvioivat rajoitustoimenpiteen tarvetta ottaen huomioon sinun hyvinvointisi kokonaisvaltaisesti.
- ❖ Vaikka sinua kuinka suututtaisi koskaan ei ole sallittua satuttaa itseäsi eikä muita ihmisiä.
- ❖ Esineiden ja paikkojen rikkominen ei ole sallittua eikä hyväksyttävää. Aikuiset auttavat selviämään vaikeissa tilanteissa ja ohjaavat sinua muihin keinoihin hallita vaikeat tunteet.
- ❖ Huomioimme sinun ajatuksesi ja sinulla on oikeus ilmaista niitä rajoitustoimenpidettä ennen sekä sen aikana.
- ❖ Rajoitustoimenpide on viimeinen keino suojata hyvinvointiasi. Rajoitus ei saa sisältää alistamista, kurittamista eikä muulla tavoin loukkaavaa kohtelua.
- ❖ Rajoituksen aikana aikuisen on kohdeltava sinua kunnioittavasti eikä sinulle saa vahinkoa, jos sinua sattuu tai jos koet tullessi loukatuksi sinulla, on oikeus pyytää pääsyä terveydenhuoltoon.
- ❖ Rajoitustoimenpide lopetetaan heti, kun sille ei ole enää tarvetta

Rajoitustoimenpiteitä tehtäessä huomioidaan aina rajoitustoimenpiteen kohteena olevan lapsen, muiden lastenkodin lasten sekä henkilökunnan turvallisuus. Ohjaajilla on osaaminen sekä perehdytys rajoitustoimenpiteiden käyttöön ja niiden turvalliseen toteuttamiseen. Ohjaajien osaamista ylläpidetään säännöllisellä koulutuksella turvallisuudesta sekä lastensuojelulaista ja rajoitustoimenpiteistä. Ohjaajilla on kirjalliset ohjeet lastensuojelulain mukaisten rajoitustoimenpiteiden toteuttamiseen sekä mahdollisuus olla yhteydessä yksikön johtajaan lisäksi ohjaajien apuna toimii esihenkilöpäivystys, mistä saa tarvittaessa apua, kun oma yksikön johtaja ei ole töissä.

Jos sinuun kohdistettaisiin rajoitustoimenpiteitä, niin miten toivoisit sinua kohdeltavan?

3.4 Miten yksikössä toimitaan rajoitustoimenpiteiden käytön jälkeen

Aikuisen on kirjattava Nappulaan rajoitustoimenpide ja siihen johtanut tilanne sekä sinun mielipiteesi tilanteesta. Rajoitustoimenpiteen jälkeen sinun kanssasi keskustellaan tapahtuneesta ja pohditaan yhdessä, miten jatkossa voitaisiin toimia eri tavalla. Rajoitustoimenpiteestä tiedotetaan sinua, vanhempiasi ja sosiaalityöntekijäsi.

Laitoshuoltoon sijoitettuna olevaan lapseen kohdistetun rajoitustoimenpiteen käyttöä on arvioitava hänen kanssaan viipymättä sen käytön päättymisen jälkeen. Jälkiselvittelyssä arvioidaan rajoitustoimenpiteen perusteita, lapsen kokemusta rajoitustoimenpiteestä ja keinoja, joiden avulla voidaan jatkossa välttää rajoitustoimenpiteisiin turvautuminen. Mitä paremmin lapsen tarpeet huomioidaan, sitä vähemmän esiintyy tarvetta rajoitustoimenpiteiden käyttöön. Rajoitustoimenpiteiden käyttö ei saa muodostua ennakoitavaksi ja toistuvaksi toimintamalliksi, vaan sen tulisi aina olla aidosti poikkeuksellinen ja viimesijainen keino sen jälkeen, kun kasvatukselliset keinot ovat osoittautuneet riittämättömiksi tai tilanteeseen soveltumattomiksi.

Rajoitustoimenpiteiden jälkeen sinun kanssasi jatketaan työskentelyä rajoitustoimenpiteeseen johtaneiden syiden osalta. Sinun kanssasi pyritään löytämään keinoja, joilla tilanteita ei synny ja miettimään riittävät tukitoimet sinun auttamiseksesi. Jokaisen rajoitustoimenpiteen aikana ja sen jälkeen tulee varmistaa, että olet ymmärtänyt rajoitustoimenpiteen, siihen johtaneet syyt sekä perusteet.

Mikä sinua helpottaisi rajoitustoimenpiteen jälkeen?

4.5 Lapsen ohjaaminen muutoksenhaun ja kantelun osalta

Kun olet täyttänyt 12-vuotta, sinulla on oikeus hakea muutosta sinua koskeviin päätöksiin ja mahdollisuudesta tehdä muistutus asiakaslain 23§:n (812/2000) mukaisesti saamastaan kohtelusta kunnassa nimetylle viranhaltijalle. Muistutuksen tekemisestä huolimatta sinulla on oikeus kannella eduskunnan oikeusasiamiehelle ja aluehallintovirastolle.

Aikuiset ohjaavat sinua tässä prosessissa ja saat heiltä aluehallintoviraston, sosiaaliasiamiehen ja laillisuusvalvojen yhteystiedot. Jokaisella Topaasin aikuisella on velvollisuus kertoa sinulle oikeuksistasi ja tuettava sinua oikeudessaan tehdä ilmoitus saamastaan kohtelusta tai hakea muutosta häntä koskeviin päätöksiin. Jokaisen rajoitustoimenpiteen kohdalla sinulle selvitetään oikeutesi muutoksen hakuun, mikäli sellainen on rajoitustoimenpiteen osalta mahdollinen. Sinulla on aina oikeus tehdä kantelu, eikä kukaan saa vähätellä tai estää sitä. Sinua tulee kuulla ja toivottavasti pystyt kääntymään tilanteen tullen esimerkiksi omaohjaajien, sosiaalityöntekijän, valvontaviranomaisen tai muiden sinulle tärkeiden ammattilaisten puoleen.

Kuva 2. Rajoitustoimenpiteen jälkeen

SOSPRO

Hyvän kohtelun suunnitelman päivitys:

Paikka ja aika: Nokiolla

21.4.2026

Hyväksyjä: Miia Nippala toiminnanjohtaja